

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Provinciale Staten Drenthe
Postbus 122
9400 AC Assen

**Programmadirectie
Krachtig Bestuur**

Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.minbzk.nl

Contactpersoon

Drs. R.A. Bik
T 070 4266871
ronald.bik@minbzk.nl

Kenmerk

2009-0000719104

Datum 23 december 2009
Betreft Financieel toezicht: vorm en bevindingen 2010

Bijlagen

1

1. Inleiding

Met deze brief informeer ik u over de financiële toezichtvorm voor 2010 en de belangrijkste overige toezichtbevindingen.

Daarnaast zend ik Gedeputeerde Staten van uw provincie een brief waarin uitgebreid wordt ingegaan op de overige toezichtbevindingen, waaronder de resultaten van twee variabele onderzoeken (duurzaam financieel evenwicht en een kort inventariserend onderzoek naar de treasuryfunctie). Een afschrift van die brief treft u hierbij aan.

2. Toezichtvorm voor 2010

Naar aanleiding van de mij toegezonden begroting 2010 en de jaarstukken 2008 deel ik u hierbij mede dat ik van oordeel ben dat uw provincie voor het komende jaar, met inachtneming van artikel 207 van de Provinciewet, onder de repressieve toezichtvorm kan blijven. Dit betekent dat uw begroting geen goedkeuring van mij behoeft. Ik kan alleen tot dit oordeel komen doordat het negatieve saldo op uw begroting 2010 is gecorrigeerd voor incidentele baten en lasten waardoor alsnog een positief saldo resteert.

3. Duurzaam financieel evenwicht

In de brief aan Gedeputeerde Staten heb ik aangegeven dat uw begroting en meerjarenraming in de vorm van een variabel onderzoek getoetst zijn op duurzaam financieel evenwicht. Volgend jaar zullen de ervaringen met het toetsen op het duurzaam financieel evenwicht en de resultaten van de toezichtpilots in de provincies Noord-Brabant en Limburg betrokken worden bij de besluitvorming over het financieel toezicht.

Het verschil met het huidige wettelijke criterium van sluitendheid van de begroting is dat duurzaam evenwicht op meerdere jaren slaat. Niet de begroting voor het komende jaar, maar het integrale beeld van begroting én meerjarenraming is leidend voor het oordeel van de toezichthouder. Ik merk in de brief aan Gedeputeerde Staten op dat uit het onderzoek naar de begrotingen 2010 en meerjarenramingen 2011-2013 naar voren komt dat er nu twee provincies (Groningen en uw provincie) zijn waarvan (ook na correcties voor incidentele baten en lasten) de meerjarenraming een tekort toont. Deze provincies voldoen om deze reden niet aan het criterium voor duurzaam financieel evenwicht. Dit is een

achteruitgang ten opzichte van vorig jaar, toen nog alle provincies aan dit criterium voldeden.

Datum
23 december 2009

Kenmerk
2009-0000719104

Uw begroting en meerjarenraming vertonen voor alle jaren een tekort. Na mijn correcties voor incidentele baten en lasten blijft de meerjarenraming voor alle jaren een tekort vertonen. Daarbij wordt opgemerkt dat uw provincie reeds in de meerjarenraming rekening houdt met de korting op het provinciefonds. Ambtelijk heb ik begrepen dat er alom een urgentie tot bezuinigingen aanwezig is. Ook uit de mij ingezonden stukken blijken meerdere verwijzingen naar de noodzaak tot taakstellingen voor door te voeren bezuinigingen.

Verder heb ik in de brief aan Gedeputeerde Staten verzocht een verbetering aan te brengen in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. Ik doe tevens een aantal aanbevelingen.

4. Belangrijkste overige toezichtbevindingen

Allereerst constateer ik in de brief aan Gedeputeerde Staten dat de begroting en meerjarenraming van uw provincie behoudens de hiervoor gedane constatering op hoofdlijnen voldoen aan de daaraan te stellen eisen van wet- en regelgeving.

De onrust op de financiële markten en de gevolgen hiervan voor medeoverheden alsmede de wijziging van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden per 5 april 2009, vraagt extra aandacht voor de toereikendheid van de opzet van de treasuryfunctie, zoals vastgelegd in de financiële verordening en eventuele overige interne regelgeving hieromtrent.

Vanwege de laatstgenoemde factor zal ook op dit onderdeel begin 2010 extra aandacht besteed worden aan de gemeenschappelijke regelingen waaraan provincies deelnemen.

5. Onderzoek treasuryfunctie: Algemeen beeld van alle provincies

Eén provincie voldoet niet aan artikel 216 lid 2 van de Provinciewet waarin bepaald wordt dat Provinciale Staten regels inzake de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie moeten vaststellen. Bij deze provincie ontbreken richtlijnen en limieten. Bij een drietal provincies is het treasurystatuut vastgesteld door Gedeputeerde Staten waarbij er in de door Provinciale Staten vastgestelde financiële verordening alleen volstaan is met een verwijzing naar dat statuut. In het geval dat Provinciale Staten het treasurystatuut hebben vastgesteld is geoordeeld dat alsnog voldaan is aan de eis in artikel 216 van de Provinciewet aangezien in al deze treasurystatuten richtlijnen en limieten zijn opgenomen.

De provincie Noord-Holland is vooralsnog de enige provincie waarvan Provinciale Staten op 26 oktober 2009 besloten hebben tot volledig schatkistbankieren. Een tweede provincie (i.c. Zeeland) verkent ambtelijk de mogelijkheden tot schatkistbankieren. Uit ambtelijke informatie is gebleken dat een enkele provincie (i.c. Groningen) inmiddels is overgegaan naar 'partieel schatkistbankieren'.

Op dit moment zijn er drie provincies, waaronder uw provincie, die de financieringsverordening en/of het treasurystatuut volledig aan de verscherpte eisen Ruddy hebben aangepast.

Verschillende provincies hebben door verkoop van aandelenbezit in energiebedrijven aanzienlijke middelen verkregen om uit te zetten. Uit ons onderzoek is gebleken dat één provincie blijkt geeft van een tweedeling in middelen

als gevolg van liquiditeitsoverschotten en de middelen ten behoeve van vermogensbeheer. Ik ga ervan uit dat alle provincies bij een eventueel soortgelijk onderscheid de beide typen (overtollige) middelen die worden onderscheiden, integraal meenemen bij de opstelling van de liquiditeitsplanning. Op deze wijze kan een positie van tegelijkertijd lenen en uitzetten zoveel mogelijk worden voorkomen.

Datum
23 december 2009
Kenmerk
2009-0000719104

Ik hoop met de opmerkingen in deze brief u in staat te stellen tot een beter oordeel over de begroting en meerjarenraming te komen.

DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,
voor deze,
de directeur van het Programma Krachtig Bestuur,

drs. B. Steenbergen MPA

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Gedeputeerde Staten van Drenthe
Postbus 122
9400 AC ASSEN

**Programma Krachtig
Bestuur**

Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.minbzk.nl

Contactpersoon

Drs. R.A. Bik
T 070 4266871
ronald.bik@minbzk.nl

Kenmerk

2009-0000716594

Uw Kenmerk

46/MO/2009015030

Bijlagen

3

Datum 23 december 2009

Betreft Financieel toezicht: vorm en bevindingen 2010

1. Inleiding en toezichtvorm

Naar aanleiding van de mij toegezonden begroting 2010 en jaarstukken 2008, zend ik Provinciale Staten van uw provincie een brief, waarin naast mijn besluit over de financiële toezichtvorm voor 2010, ook de belangrijkste toezichtbevindingen aan de orde worden gesteld. Een afschrift van deze brief treft u hierbij aan.

In die brief heb ik meegedeeld dat ik van oordeel ben dat uw provincie voor het komende jaar met inachtneming van artikel 207 van de Provinciewet onder de repressieve toezichtvorm kan blijven. Ik kan alleen tot dit oordeel komen doordat het negatieve saldo op uw begroting 2010 is gecorrigeerd voor incidentele baten en lasten, waardoor alsnog een positief saldo resteert.

Omdat ik in voorgaande jaren heb geconstateerd dat de kwaliteit van de paragrafen van de provinciale begrotingen in het algemeen is toegenomen en dat de paragrafen op hoofdlijnen voldoen aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), heb ik mij ook dit jaar geconcentreerd op het variabele onderzoek naar duurzaam financieel evenwicht. Het is nu voor het derde achtereenvolgende jaar onderwerp van onderzoek.

In deze brief ga ik in op de bevindingen over de begroting, de uitkomsten van de variabele onderzoeken (duurzaam financieel evenwicht en een kort inventariserend onderzoek naar de treasuryfunctie) en de overige financiële beheeraspecten. Deze brief en de aan deze brief ten grondslag liggende feiten zijn ambtelijk met uw provincie afgestemd (hoor en wederhoor).

2. Begroting

Vereisten wet- en regelgeving

De financiële begroting, de meerjarenraming en alle paragrafen voldoen, met uitzondering van hetgeen gesteld onder de beoordeling van het duurzaam financieel evenwicht, op hoofdlijnen aan de eisen die het BBV daaraan stelt. Hieronder geef ik puntsgewijs aan waar uw begroting nog niet voldoet aan de eisen van het BBV. Ik verzoek u mij in uw reactie per punt aan te geven welke verbetermaatregelen u gaat nemen.

1. De algemene reserve zal ultimo 2012 volgens uw meerjarenraming negatief worden. Negatieve reserves zijn in beginsel niet toegestaan.

In de paragraaf weerstandsvermogen is niet expliciet aangegeven of er sprake is van een methodische onderbouwde risicoanalyse en welke norm u hanteert voor de benodigde weerstandcapaciteit. Ambtelijk heb ik begrepen dat dit in de eerstvolgende begroting wordt opgenomen.

Datum
23 december 2009
Kenmerk
2009-0000716594

Aanbeveling:

- Ik geef u de aanbeveling in de paragraaf weerstandsvermogen expliciet aan te geven of er sprake is van een methodische onderbouwde risicoanalyse en welke norm u hanteert voor de benodigde weerstandcapaciteit.

3. Uitkomsten van de variabele onderdelen van het toezicht

Inleiding

Evenals voorgaande jaren is met de provinciale toezichthouders als gemeenschappelijk onderzoek gekozen voor het onderwerp duurzaam financieel evenwicht. Voor een uitgebreid overzicht van de resultaten van dit onderzoek wordt verwezen naar de bijlagen.

Het eigen variabele onderzoek van mijn ministerie betreft een kort inventariserend onderzoek naar de treasuryfunctie.

3.1 Totaalbeeld provincies

Uit de onderzoeken komt voor de provincies het volgende totaalbeeld naar voren.

A) Duurzaam financieel evenwicht

Uit het onderzoek naar de begrotingen 2010 en meerjarenramingen 2011-2013 komt naar voren dat er nu twee provincies (Groningen en uw provincie) zijn waarvan (ook na correcties voor incidentele baten en lasten) de meerjarenraming een tekort toont. Deze provincies voldoen om deze reden niet aan het criterium voor duurzaam financieel evenwicht. Dit is een achteruitgang ten opzichte van vorig jaar, toen nog alle provincies aan dit criterium voldeden. Aan deze provincies heb ik enkele aanbevelingen gedaan.

In de junicirculaire 2009 betreffende het provinciefonds is melding gemaakt van een structurele korting met ingang van 2011 met 300 miljoen euro. In acht meerjarenramingen (van de provincies Groningen, Flevoland, Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland, Noord-Brabant, Limburg en uw provincie) is reeds een schatting verwerkt van de gevolgen van deze korting voor de meerjarenramingen van de desbetreffende provincies. Andere provincies (Fryslân, Zeeland en Overijssel) hebben in hun paragraaf weerstandsvermogen de korting als een risico opgenomen. In elk geval is het van belang dat een provincie bij de begroting 2010 óf in de meerjarenraming al rekening houdt met de komende korting óf deze in de paragraaf weerstandsvermogen als komend risico vermeldt. De begroting 2011 zal ik ook op dit onderdeel beoordelen aan de hand van de voor het toezicht gebruikelijke criteria, waaronder realiteit. Dit houdt in dat de dan geldende korting reeds verwerkt is in de begroting.

B) Opzet treasuryfunctie

De provincie Zeeland voldoet niet aan artikel 216 lid 2 van de Provinciewet waarin bepaald wordt dat Provinciale Staten de financiële verordening moeten vaststellen. De financiële verordening bevat regels inzake de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie. Bij deze provincie ontbreken richtlijnen en limieten. Bij deze provincie is het treasurystatuut

vastgesteld door Gedeputeerde Staten, waarbij er in de door Provinciale Staten vastgestelde financiële verordening alleen volstaan is met een verwijzing naar dat statuut. In het geval van de provincies waar Provinciale Staten het treasurystatuut hebben vastgesteld is geoordeeld dat alsnog voldaan is aan de eis in artikel 216 van de Provinciewet aangezien in al deze treasurystatuten richtlijnen en limieten zijn opgenomen.

Datum
23 december 2009
Kenmerk
2009-0000716594

De provincie Noord-Holland is vooralsnog de enige provincie die besloten heeft om volledig te gaan schatkistbankieren. Een tweede provincie (i.c. Zeeland) verkent ambtelijk de mogelijkheden tot schatkistbankieren. Uit ambtelijke informatie is gebleken dat een enkele provincie (i.c. Groningen) inmiddels is overgegaan naar 'partieel schatkistbankieren'.

In verschillende verordeningen en statuten zitten goede elementen voor een ideale verordening ten aanzien van de treasuryfunctie en treasurystatuut. In dit verband wijs ik u op het goede voorbeeld van de provincie Fryslân. Hierin zitten de meest bruikbare goede elementen. De provincie Utrecht heeft, hoewel de desbetreffende verordening nog niet voldoet aan de aangepaste Regeling uitzetting en derivaten decentrale overheden (Ruddo), die per 5 april 2009 in werking is getreden, een goed voorbeeld van een uitwerking van limieten in de financiële verordening.

Op dit moment zijn er drie provincies (Fryslân, Groningen en uw provincie) die de financiële verordening en/of het treasurystatuut volledig aan de verscherpte eisen van de Ruddo hebben aangepast.

Eén provincie geeft in haar financiële verordening aan dat uitsluitend wordt uitgezet in beleggingsproducten welke door het ministerie van Binnenlandse Zaken als zogenaamd 'fido-proof' zijn gecertificeerd. De hierop betrekking hebbende lijst van producten die voorheen op de website van mijn ministerie als zogenaamd 'fido-aanvaardbaar' zijn aangemerkt, is echter van onze website verwijderd en wordt niet meer gehanteerd. Overigens gold dat aan de genoemde lijst geen rechten konden worden ontleend en de volledige verantwoordelijkheid voor de keuze van de uitzettingsproducten bij de openbare lichamen zelf lag.

Vershillende provincies hebben door verkoop van aandelenbezit in energiebedrijven aanzienlijke middelen verkregen om uit te zetten. Uit ons onderzoek is gebleken dat één provincie blijkt geeft van een tweedeling in middelen als gevolg van liquiditeitsoverschotten en de middelen ten behoeve van vermogensbeheer. Ik ga ervan uit dat alle provincies bij een eventueel soortgelijk onderscheid de beide typen (overtollige) middelen integraal meenemen bij de opstelling van de liquiditeitsplanning. Op deze wijze kan een positie van tegelijkertijd lenen en uitzetten zoveel mogelijk worden voorkomen.

3.2 Beeld van uw provincie

Voor uw provincie komt uit beide onderzoeken het volgende naar voren.

A) Duurzaam financieel evenwicht

Uw begroting en meerjarenraming vertonen voor alle jaren een tekort. Na mijn correcties voor incidentele baten en lasten blijft de meerjarenraming voor alle jaren een tekort vertonen. Uw provincie voldoet hiermee dus niet aan het criterium van duurzaam financieel evenwicht. Daarbij wordt opgemerkt dat uw provincie reeds in de meerjarenraming rekening houdt met de korting op het provinciefonds. Ambtelijk heb ik begrepen dat er alom een urgentie tot bezuinigingen aanwezig is. Ook uit de mij ingezonden stukken blijken meerdere verwijzingen naar de noodzaak

tot taakstellingen voor door te voeren bezuinigingen. Op enkele belangrijke onderdelen ontbreekt nog informatie in de begroting en meerjarenraming op grond waarvan Provinciale Staten beter tot een oordeel kunnen komen over het duurzaam financieel evenwicht.

Datum
23 december 2009
Kenmerk
2009-0000716594

Vereisten wet- en regelgeving

3. De raming voor de onderhoudskosten voor gebouwen/musea dalen met ingang van 2011 sterk. Dit in combinatie met de niet-actuele onderhoudsplannen voor gebouwen en musea is er aanleiding het risico op achterstallig onderhoud te bezien. In de paragraaf is hiermee niet voldaan aan de eis uit het BBV dat in de paragraaf de uit het beleid voortvloeiende bedrag (financiële consequenties) voor het onderhoud in de begroting is aangegeven.

Aanbevelingen

Voor de beoordeling van het duurzaam financieel evenwicht in uw begroting doe ik u hierbij twee aanbevelingen, die naar mijn inzicht de volledigheid, leesbaarheid, transparantie en informatiewaarde van de begroting verder vergroot.

De onttrekkingen uit de reserves sluiten nog niet aan op het overzicht incidentele baten.

4. Licht in het overzicht onttrekkingen en toevoegingen aan reserves toe welke onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves u als niet-incidenteel aanmerkt.

Op basis van de begroting en meerjarenraming is niet vast te stellen in hoeverre in de begroting rekening is gehouden met een financiële vertaling van nieuw beleid (BBV art 20 lid 1 en art 22 lid 1).

5. Ik beveel u aan in de begroting en meerjarenraming inzicht te verschaffen in de financiële vertaling van nieuw beleid.

B) Opzet treasuryfunctie

Nu het treasurystatuut van uw provincie is vastgesteld door provinciale staten voldoet uw provincie aan de wet- en regelgeving inzake treasury (in casu de Wet fido en afgeleide regelgeving alsmede de Provinciewet).

4. Overige financiële beheeraspecten

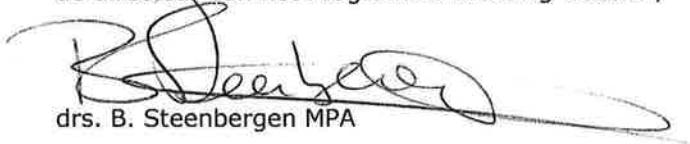
Voor mijn oordeel over uw rekening maak ik mede gebruik van de bevindingen van de accountant. Ik constateer dat u de gesignaleerde knelpunten en de gegeven adviezen grotendeels onderschrijft en toezegt hieraan door verbetermaatregelen gevolg te geven.

5. Tot slot

Ik ontvang graag vóór 1 maart 2010 uw reactie op deze brief, in het bijzonder op de genummerde verzoeken en aanbevelingen. Als er op de terreinen van de gesignaleerde verdere verbetermogelijkheden behoefte is aan goede voorbeelden van andere provincies dan hoor ik dat graag van u.

Een afschrift van deze brief heb ik heden aan Provinciale Staten gezonden.

DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,
voor deze,
de directeur van het Programma Krachtig Bestuur,

drs. B. Steenbergen MPA

Datum

23 december 2009

Kenmerk

2009-0000716594

Bijlage 1 Toetspunten jaarthema 2010; onderdeel duurzaam financieel evenwicht (DFE)

Provincie:	2010		(bedragen in € 1.000)				Opmerking	Reactie provincie
	2010	2010	2010	2011	2012	2013		
<p>1. Wat is het begrotingsaanslo op bestemming (functie) P90: meerjarig) volgens opgave gemeente/provincie?</p>								
<p>2. Incidentele baten en lasten</p>								
<p>3. Wat zijn volgens de opgave van de gemeente/provincie de incidentele baten (meerjarig)?</p>								
<p>4. Wat zijn volgens de opgave van de gemeente/provincie de incidentele lasten (meerjarig)?</p>								
<p>Begrotingsaanslo op eliminatie van de incidentele componenten</p>								
<p>5. Is naar aanleiding van ervaringen/bevindingen, zoals bij beslissingen over de toezichtvorm in voorgaande jaren, signalen van de accountant of de rekenkamer (functie) of knepunten in de P&C-cyclus, geen aandacht van de toezichthouder bij de beoordeling noodzakelijk?</p>								
<p>6. Beoordeling realiteit ramingen</p>								
<p>7. Incidentele baten en lasten</p>								
<p>1. Is er een overzicht van incidentele baten en lasten als bedoeld in artikel 19 BBV?</p>								
<p>2. Zijn de incidentele baten en lasten meerjarig geraamd?</p>								
<p>3. Zijn de ramingen in het overzicht van incidentele baten en lasten volledig én realistisch?</p>								
<p>8. Beschikking over algemene- en bestemmingsreserves</p>								
<p>1. Zijn alle onttrekkingen aan de reserves, niet zijnde onttrekkingen aan bruto-methode reserve, opgenomen in de lijst van incidentele baten en lasten?</p>								
<p>2. Als hiervoor, maar dan of dergelijke onttrekkingen in de MJR ook zijn opgenomen in de lijst van incidentele baten en lasten?</p>								
<p>9. Vervangingsinvesteringen</p>								
<p>1. Is er voor de vervangingsinvesteringen sprake van een vervangingsplan of een meerjarig investeringsoverzicht?</p>								
<p>2. Zijn de investeringsplannen voor de vervangingsinvesteringen integraal verwerkt in zowel begroting als MJR?</p>								
<p>10. Onderhoudsramingen</p>								
<p>1. Is er sprake van actueel/geactualiseerde beheerplannen?</p>								
<p>2. Zijn de uit beheerplannen voortvloeiende ramingen verwerkt in zowel de begroting als de MJR?</p>								
<p>3. Indien niet het geval, is er sprake van gefaseerd verhogen van de bedragen in de meerjarraming naar het onderhoudsniveau getoelicht in de beheerplannen?</p>								
<p>4. Als er sprake is van achterstallig onderhoud, wordt hiervoor in voldoende mate een voorziening getroffen?</p>								
<p>11. Nieuw beleid</p>								
<p>1. Wordt inzichtleen opoorming gegeven in van het nieuw beleid in de begroting en de MJR?</p>								
<p>2. Zijn de hieruit voortvloeiende lasten verwerkt in zowel begroting als MJR?</p>								
<p>12. Bezuinigingsmaatregelen/afzetkorting</p>								
<p>1. Zijn de bezuinigingen in begroting en MJR goedgekeurd door Provinciale Staten?</p>								
<p>2. Zijn de bezuinigingen in zowel begroting als MJR voldoende concreet en realistisch?</p>								
<p>13. Noodzakelijke uitgaven (redelijk/verplicht)</p>								
<p>1. Zijn de verplichte uitgaven in zowel begroting als MJR volledig én realistisch?</p>								
<p>14. Ramingen voor een positief in relatie tot de geplande algemene uitkering</p>								
<p>1. Zijn tenminste de uitgangspunten vermeld in de me/junificulatie, verwerkt in de ramingen van het begrotingsjaar?</p>								
<p>2. Als hiervoor, maar dan in de MJR?</p>								
<p>15. Algemene uitkering (juridische, autonome onafhankelijkheid)</p>								
<p>1. Is de raming van het (reel) accres in de begroting en de MJR realistisch in verhouding tot het accres uit tenminste de me/junificulatie?</p>								
<p>2. In de raming van de algemene uitkering voor het begrotingsjaar of de MJR zijn geen fouten aangetroffen die realiteit van de raming aantasten? *</p>								
<p>3. Zijn de ramingen van de algemene uitkering van begrotingsjaar en die van de MJR bijtens de getoonde uitgangspunten voldoende consistent?</p>								
<p>Risicoparagraaf (voor risico's op overloos) zie toetspunt 4f)</p>								
<p>- Grondexploitatie</p>								
<p>1. Zijn de exploitatieopzetten actueel?</p>								
<p>2. Is er, in geval van winstneming, sprake van een onderbouwing van de raming in de begroting/MJR cf. artikel 16 BBV?</p>								
<p>3. Zijn in geval van exploitatiekosten, hiervoor bedragen ter dekking geraamd/opgenomen in de begroting/MJR?</p>								
<p>- Weerstandsvermogen en risico's:</p>								
<p>4. Is er een methodisch onderbouwde risico-inventarisatie?</p>								
<p>5. Is er een een getoonde schatting van de risico's?</p>								
<p>6. Indien het vorestaande het geval is, heeft de gemeenteraad dan een norm vastgesteld voor de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit?</p>								
<p>7. Indien het vorestaande het geval, voldoet het weerstandvermogen van de gemeente tenminste aan de gestelde norm?</p>								
<p>- Verbonden partijen</p>								
<p>8. Maken de financiële risico's voortvloeiend uit de aargane verplichtingen in het kader van de verbonden partijen deel uit van de door de gemeente opgestelde risico-inventarisatie?</p>								
<p>Overige foutieve of niet realistische ramingen</p>								
<p>1. In de begroting en/of MJR zijn geen fouten aangetroffen waardoor de realiteit van de ramingen wordt aangetast? *</p>								
<p>2. Is de begroting en/of MJR verder verschoond van niet realistische ramingen die het begrotingsbeeld wezenlijk veranderen?</p>								
<p>3. Oorzaak(en) benoemen en indien mogelijk categoriseren naar 4a t/m 4c</p>								
<p>I.</p>								
<p>II.</p>								
<p>III.</p>								
<p>Geoorloofd begrotingsaanslo naar het oordeel van de toezichthouder</p>								
<p>16. Toezichttoedee</p>								
<p>1. Is de begroting materieel in evenwicht?</p>								
<p>2. Is het volgens de meerjarraming aanwettelijk dat in de oersvolgende jaren het materiele evenwicht wordt hersteld of tot stand wordt gebracht?</p>								
<p>3. Zo ja, met ingang van welk jaar is er sprake van een materieel begrotingsevenwicht dat zich herstelt?</p>								
<p>4. Met ingang van welk jaar was er bij de vorige begroting sprake van een materieel begrotingsevenwicht dat zich herstelt?</p>								
<p>5. Is er sprake van structureel begrotingsevenwicht (cf. het huidige artikel 207 Pw.)?</p>								
<p>6. Is er sprake van duurzaam financieel evenwicht (DFE)?</p>								
<p>7. Wat is het van loepassing zijnde loezichtregime?</p>								
<p>8. Is de erof of neen en ik 5p representatief?</p>								
<p>9. Zo ja, naam de oorzaak(en) van het representatieve loezicht in combinatie met het ontbrekende evenwicht:</p>								
<p>I.</p>								
<p>II.</p>								
<p>III.</p>								
<p>Zijn er dwingend aanbevelingen geformuleerd ter verbetering van het financiële toezicht, die bij niet opvolgen daarvan volgend jaar, preventief loezicht tot gevolg kunnen hebben?</p>								
<p>Zo ja, welke?</p>								
<p>I.</p>								
<p>II.</p>								
<p>III.</p>								
<p>10. Zijn er andere belangrijke opmerkingen in de toezichtbijl opgenomen die volgend jaar bij de beoordeling van de financiële positie van belang zijn?</p>								
<p>Zo ja, welke?</p>								
<p>I.</p>								
<p>II.</p>								
<p>III.</p>								

Bijlage 2 Toetspunten jaarthema 2010: onderdeel duurzaam financieel evenwicht (DFE)

	Aantal Totaal	Aantal ja	% ja v/h totaal	Aantal neen	% nee v/h totaal	Aantal nvt	% nvt v/h totaal	Aantal repressief	Aantal preventief
3 Is naar aanleiding van ervaringen/bevindingen, zoals bij beslissingen over de toezichtsvorm in voorgaande jaren, signalen van de accountant of de rekenkamer(functie) of knelpunten in de P&C-cyclus, extra aandacht van de toezichthouder bij de beoordeling noodzakelijk?	12	0	0%	12	100%	0	0%		
4 Zijn naar het oordeel van de toezichthouder de baten en lasten van de hierna opgenomen onderdelen zowel in de begroting als de meerjarenraming (MJR) realistisch geraamd?									
- Incidentele baten en lasten	12	8	67%	4	33%	0	0%		
- Beschikking over algemene- en bestemmingsreserves	12	2	17%	10	83%	0	0%		
- Vervangingsinvesteringen	12	9	75%	3	25%	0	0%		
- Onderhoudsramingen	12	9	75%	3	25%	0	0%		
- Nieuw beleid	12	9	75%	3	25%	0	0%		
- Bezuinigingen/ombuigingstaakstellingen	12	2	17%	4	33%	6	50%		
- Noodzakelijke uitgaven (volledig/verplicht)	12	11	92%	1	8%	0	0%		
- Ramingen loon en prijspeil (in relatie tot de geraamde algemene uitkering)	12	7	58%	5	42%	0	0%		
- Algemene uitkering (volumina, autonome ontwikkelingen)	12	9	75%	3	25%	0	0%		
- Paragrafen	12	7	58%	5	42%	0	0%		
- Overige foutieve of niet realistische ramingen	12	9	75%	3	25%	0	0%		
5 Toezichtoordeel									
- Is de begroting materieel in evenwicht?	12	12	100%	0	0%	0	0%		
- Is het volgens de meerjarenraming aannemelijk dat in de eerstvolgende jaren het materiële evenwicht wordt bestendigd of tot stand wordt gebracht?	12	10	83%	2	17%	0	0%		
- Zo ja, met ingang van welk jaar is er sprake van een materieel begrotingsevenwicht dat zich bestendigt?									
- Met ingang van welk jaar was er bij de vorige begroting sprake van een materieel begrotingsevenwicht dat zich bestendigt?									
- Is er sprake van structureel begrotingsevenwicht (cf. het huidige artikel 207 Pw.)?	12	12	100%	0	0%	0	0%		
- Is er sprake van duurzaam financieel evenwicht (DFE)?	12	10	83%	2	17%	0	0%		
- Wat is het van toepassing zijnde toezichtregime?								12	0
- Is er geen structureel begrotingsevenwicht en geen DFE en toch repressief toezicht?	10	0	0%	10	100%	0	0%		
- Zijn er dwingende aanbevelingen geformuleerd ter verbetering van het financiële inzicht, die bij niet opvolgen daarvan volgend jaar, preventief toezicht tot gevolg kunnen hebben?	12	0	0%	12	100%	0	0%		
- Zijn er andere belangrijke opmerkingen in de toezichtbrief opgenomen die volgend jaar bij de beoordeling van de financiële positie van belang zijn?	12	7	58%	0	0%	0	0%		
Totaal	226	133	59%	82	36%	6	3%	12	0